

Gînduri despre actorii tineri

Citind cronică lui Ion D. Sirbu la *Bunbury* (Craiova), am încercat două sentimente cu totul diferite, în ceea ce-l privește pe regizorul Vlad Mugur.

Unul, de afectuoasă, sinceră și cinstită bucurie că, în sfîrșit, a apărut o cronică pe drept meritată, care să numească pe numele lor cel adevărat, calitățile acestui tînăr și talentat regizor; celălalt, de furie — da, de furie — tot în ceea ce-l privește pe Vlad Mugur.

Imi venea să-l caut, să-l găsesc și să-l scutur — să-l scutur pînă aș fi obținut, prin violentare corecțională, un rezultat incompatibil cu procedeul (sau, mai știi?) —, pînă aș fi reușit să scutur din el acea placidă boemie trubadurescă, cu care vrăjește în fiecare an altă generație, o face să strălucească efemer, după care o uită risipită pe undeva. Așa s-a întîmplat pînă la episodul Craiova. Așa s-a întîmplat și cu seria mea.

Mi-a venit să plîng cînd am citit articolul lui Sirbu. Acum șase ani, absolveam, fiind socotiți o serie de aur a conservatorului.

Și azi, Moni Ghelerter (profesorul nostru de atunci — asistat de Vlad Mugur) tot ce apreciază ca valoare nouă raportează prin comparație la valoarea seriei de atunci, stabilind-o pe aceea drept unitate de măsură.

Am rămas unitate de măsură și pentru noi. Nu mai ajungem să fim egali cu cei de atunci. Vorbeam de curînd cu Beatrice Biega, care promitea, sub direcția lui Vlad Mugur, să scînteieze în ingenue — și am găsit la aceasta aceeași frămîntare, aceeași teamă ca succesul să fi fost un foc de paie. Vorbeam cu Ina Don, care nu consideră să fi jucat decît două roluri în cariera ei de actriță: și acelea au fost Tatiana din *Dușmanii* și Elena din *Unchiul Vanea*, lucrate cu Vlad Mugur la conservator.

Astea i-au rămas, pentru că în astea a reușit; pentru că în astea au vibrat la maximum: forța, pasiunea, tinerețea, iubirea de meserie și încrederea în propriul talent.

A mai făcut vreunul dintre noi, în acești șase ani, ceva care să întrecă producțiile noastre de atunci? Am făcut eu ceva mai bun decît Veta? A făcut Codrescu ceva mai bun decît *Unchiul Vanea*? A făcut Ileana Predescu ceva mai bun decît Sonia? A făcut Liliana Tomescu ceva mai fermecător, mai plin de bucurie și seva talentului ei, ca *Pygmalionul* unui examen de conservator? Tot ce a jucat de atunci și pînă acum Florin Vasiliu l-a mai mulțumit, în măsura în care l-a mulțumit acel Iacov din producția cu *Dușmanii*? Ce-a mai rămas din Valy Cios, decît faima de speranță, de revelație a producției cu *A douăsprezecea noapte*, unde — intrată într-o săptămînă — uimise prin umorul savuros, siguranța și inteligența replicii comice, farmecul și spontaneitatea intenției (dispunînd de o gamă vastă, mergea din plin, pe aripa sensibilității și focului ce mistuiau copila de atunci, și pe fîgașul dramei, tragediei și al posibilității de compoziție).

Unde sînt toate aceste valori, care au existat, care au fost niște adevăruri? Cine poartă răspunderea evoluției lor?

Acum șase ani eram mult prea îmbătați de primul succes, ca să realizăm cît eram încă de plătînzii pentru a ne putea ține singuri pe picioare pe o scenă de teatru, luați în primire de regizori de teatru, care să ne trateze în actori (că doar așa eram încadrați). Eram și mult prea tineri ca să înțelegem, atunci, că aveam încă indiscutabilă nevoie de ochiul dinafară, de ochiul de profesor, de mîna de pedagog; că talentul nu ajunge — că acest talent trebuie călit, că acestui talent îi trebuie o îndelungă șlefuire.

Eram mult prea tineri ca s-o știm și, dacă ne căzneau s-o înțelegem, n-o credeam.

Acum e mai dificil s-o recunoaștem. Aparentele sau trecătoarele succese ale acestor șase ani au operat mult prea mult asupra unora dintre noi.

Dar dacă am face un efort și am da la o parte tot ce s-a depus în noi în acest timp (tot ce s-a depus rău, tot ce se poate chema: cabotinism, rutină, orgoliu obtuz, care păcătuiește dînd mîna cu reaua-credință, cu răutatea și invidia); dacă am face un efort și ne-am întoarce la elanul de atunci, la autenticul entuziasm care ne stăpînea pe toți, la ascuțita, curată și fătîșă spontaneitate cu care spuneam ce gîndeam (și gîndeam ce spuneam), la adevărata și profunda prietenie, care ne ținea la arlechin și ne făcea să tremurăm, pentru replica fiecăruia dintre noi, ca pentru replica noastră; dacă ne-am putea întoarce la noi, cei de atunci, și am privi drept, cinstit, așa cum se prezintă, de fapt, problema noastră, problema viitorului nostru, nu se poate să nu înțelegem cît de grabnic, este nevoie să terminăm cu tot ce n-am făcut pînă acum, cît de grabnic este nevoie să începem să facem ceva; nu se poate să nu înțelegem că problema viitorului nostru este o datorie a noastră, în primul rînd, și că dacă prea puțini luptă pentru ea, cu atît mai mult trebuie să luptăm noi.

Nu se poate ca realizarea promoției plecată la Craiova să nu ne pună pe gînduri și să nu ne ducă, fatal, la concluzia care se impune. Alta ar fi fost soarta acestor tineri plini de talent, dacă ar fi fost împrăștiati în colective diferite, și alta va fi acum, cînd lucrează în continuare, închegați în același colectiv, în spiritul aceleiași metode, cu același dascăl.

Considerînd rezultatele, soluția pare a fi dintre cele mai fericite. De fapt, primul impuls odată trecut, trebuie să recunosc că nu-i pot imputa lui Vlad Mugar, decît că a căutat prea mult și că n-a găsit această soluție acum șase ani.

Sperăm că nu e prea tîrziu nici acum, în măsura în care ne-a pus pe gînduri, ne-a determinat să punem, la rîndul nostru, pe gînduri forurile competente, să trecem la acțiune și să propunem (eu încerc o soluție — aștept de la colegii mei altele, mai inspirate):

Înființarea — în una din sălile noi — a unui teatru cu caracter de studio experimental de perfecționare a tînărului actor (să-i zicem așa), format dintr-un colectiv restrîns (maximum 30) de actori tineri, regizori, scenografi, dintre cei mai buni, stăpîndînd metodele moderne de lucru (un exemplu: regie Vlad Mugar, L. Ciulei, S. Coroamă; scenografie: Mircea Marosin, Toni Gheorghiu, Tody Constantinescu), lucrînd altminteri decît în teatru — făcînd școală la repetiții, și neapărat artă în spectacol —, încercînd cu toții 50 de variante, pentru a o găsi pe cea mai bună; supervizați și controlați de o comisie de cîțiva regizori și actori încercați, valoroși și capabili să poarte această responsabilitate (cum ar fi, de exemplu: Marietta Sadova, Aura Buzescu, W. Siegfried, Radu Beligan — sau Sică Alexandrescu, Moni Ghelerter, Ion Finteșteanu).

Ar fi o soluție — nu știu dacă cea mai bună! Nu mă îndoiesc însă de rezultate, pentru că ceea ce știu cu siguranță este că visul multora dintre noi este să ne strîngem cît mai repede într-un teatru, căruia să i se spună experimental, de tineret, sau mai știu eu cum, și să muncim pe brînci, ca la școală.